ב"ה

אשרי העם יודעי תרועה[1]

דבר תורה זה מבוסס על המנהג של יהודי בבל ותימן[2] שהתרועה (לשון יחיד) היא קול אחד רעוע ולא שבור שעולה ויורד מעט, כגון תַאָאַאָאַאָאַאָ...

קולות השופר הנשמעים בראש השנה הם:

א. תקיעה - המסמל מצב תקין או מתוקן.
ב. שברים - המסמל מצב של שבר.
ג. תרועה - המסמל מצב רעוע אבל לא שבור.

סדרי הקולות האלה הנשמעים בראש השנה הם:

א. תקיעה, שברים, תרועה, תקיעה (תשר"ת).
ב. תקיעה, שברים, תקיעה (תש"ת).
ג. תקיעה, תרועה, תקיעה (תר"ת).

הנה משל על עניינים אלה. הי׳ה היו שלשה בתים מתוקנים שהוזנחו ע"י שלושת בעליהם.

בעל הבית הראשון הזניח את הטיפול בבית, והגיע יום שהבית התמוטט ונשברו חפצים רבים בו. משום חוסר משאבים ועצלות, בעל הבית בנה בית רעוע וגר בו זמן רב עד שהשתדל והבית היה במצב מתוקן. זהו לֶקַח הקולות תקיעה, שברים, תרועה, תקיעה (תשר"ת).

השני גם הוא הזניח את הטיפול בבית, והגיע לאותו מצב של שבר. משום שהיו משאבים לבעל הבית והוא היה זריז, לא ארך זמן רב ובית מתוקן עמד על תילו. זהו לֶקַח הקולות תקיעה, שברים, תקיעה (תש"ת).

השלישי היה פיקח, וחיזק ותיקן את הבית הרעוע לפני הַשֶּׁבֶר, וכך במאט מאמץ הבית היה תקין. זהו לֶקַח הקולות תקיעה, תרועה, תקיעה (תר"ת).

אחרי ששומעים את קולות השופר של תפילת שחרית של ראש השנה, אנחנו אומרים "אשרי העם יודעי תרועה...". אשרי העם שפיקח להכיר מצב רעוע, וזריז לתקן את הנדרש, לפני שֶׁבֶר.

יהי רצון שנהיה מספיק רגישים לתקן את הרעוע הקשור אלינו לפני הַשֶּׁבֶר - הן ברכוש שלנו, הן בבריאות שלנו, הן במידות שלנו, הן ביחס שלנו עם הזולת, והן בקשר שלנו עם בורא עולם.

הערות

1. דבר תורה זה מבוסס על דברים ששמעתי מפי הרב אברהם גבאי לפני שנים רבות בלונדון. הכותרת היא הראשית של פסוק ט"ז פרק פ"ט של ספר תהילים.

2. אני מכיר באופן אישי את התרועה של יהודי בבל ותימן. גם שמעתי שנהגו כך יהודים מארץ אשכנז שמתפללים לפי נוסח אשכנז, אולי בחלק של קולות השופר. בעניין מנהג אשכנז מצאתי כתוב באתר של ״דעת - לימודי יהדות ורוח״:
"בגמר ההפטרה ניגש בעל-התוקע אל הבימה. תוקעים בצליל מיוחד.
מקובל, כש**"תקיעה"** מתחילה בצליל מוקדם קצר, נמוך יותר, לפני הצליל הממושך הגבוה, **"שברים"** - רצוץ, לא מקוטע, **וכן "תרועה"**...."
ראה: http://www.daat.ac.il/daat/toshba/minhagim/rosh.htm#as סעיף ״ממנהגי יהדות אשכנז״ פיסקה 7.

תודות

תודות לרב פרופ׳ יהודה לוי, ליעקב הכהן-קרנר, לחנה טויטו, לראובן גלנט, לחכם משה צדקה, לאברהם לוי, לשמואל דהן, לד"ר יוסף טובי, ליהודה בדיחי, ולאשתי על עזרתם.

ר.ב. יחזקאל (לפנים הסקל) *עודכן כסלו תשע"ז - 12/2016*
בית הספר הגבוה לטכנולוגיה בירושלים
רח' הוועד הלאומי 21, ת.ד. 16031, ירושלים 91160
דואר אלקטרוני: rafi@g.jct.ac.il